

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

**Директор Інституту держави і права
імені В.М. Корецького НАН України,
академік НАН України
СКРИПНЮК О.В.**

« 6 » 2026 р.

ВИТЯГ

**з протоколу № 4 від 28 квітня 2026 року фахового семінару
відділу конституційного та муніципального права Інституту
держави і права імені В.М. Корецького НАН України**

ПРИСУТНІ: в.о. зав. відділу, вчений секретар Інституту, д.ю.н., проф. А.Р. Крусян; зав. Сектором правових проблем політичних інститутів та процесів, д.політ.н. О.В. Кукуруз; д.ю.н., проф., пров.н.сп. відділу О.В. Батанов; д.політ.н., проф., пров.н.с. Сектору І.О. Кресіна; д.політ.н., проф., пров.н.с. Сектору В.П. Горбатенко; д.ю.н., пров.н.сп. відділу В.О. Антонов; д.ю.н., проф., пров.н.сп. відділу О.В. Марцеляк; д.ю.н., ст.н.с, пров.н.сп. відділу І.А. Куян; д.політ.н., пров.н.сп. Сектору О.М. Стойко; д.політ.н., пров.н.сп. відділу В.А. Явір; д.ю.н., проф., пров.н.с. відділу міжнародного права та права Європейського Союзу Н.В. Камінська; к.ю.н., ст.н.сп. відділу Т.А. Костецька; к.ю.н., доцент, ст.н.сп. відділу Н.Л. Омельченко; к.ю.н., ст.н.сп. відділу О.О. Скрипнюк; аспірант Круговий Д.С.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ: Обговорення дисертації Кругового Д.С. на тему «Конституційно-правові засади реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» (08 – Право) щодо її рекомендації для попереднього розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді. Науковий керівник – доктор юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу конституційного права та місцевого самоврядування Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України Антонов В.О.

Тему дисертації затверджено 30 квітня 2024 р. (протокол № 5 засідання Вченої ради Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України від 30.04.2026 р.).

СЛУХАЛИ: доповідь здобувача ступеня доктора філософії Кругового Дмитра Сергійовича щодо дисертації на тему: «Конституційно-правові засади реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні», що подана на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право».

Доповідач обґрунтував актуальність обраної теми дослідження, його мету і завдання, об'єкт та предмет, структуру дослідження, охарактеризував основні положення дисертації, розкрив зміст висновків і пропозицій, положень наукової новизни, що виносяться на захист, теоретичне та практичне значення одержаних результатів.

Доповідач акцентував на основних висновках і результатах дисертаційного

Доповідач акцентував на основних висновках і результатах дисертаційного дослідження, що містять ознаки наукової новизни, до яких віднесено наступні:

уперше:

- розкрито комплексний перелік особливостей права на справедливий суд у контексті міжнародних стандартів, якими є наступні: 1) поліцентричність; 2) єдність інституційних вимог до суду і процесуальних гарантій провадження; 3) пряма дія та внутрішня пріоритетність стандартів; 4) субсидіарність; 5) інтеграція з суміжними правами - функціональний зв'язок з різними міжнародними правами; 6) воєнно-гуманітарний аспект - непорушний мінімум справедливого суду для цивільних/військовополонених у збройному конфлікті; 7) процесуальна інклюзивність - посилені процесуальні гарантії для осіб з інвалідністю, меншин, осіб із психосоціальними розладами тощо; 8) електронна трансформаційність - визнання дистанційних форматів (відеоконференції, електронні докази) за умови збереження змагальності, публічності, ідентифікації та безпеки даних;

- проаналізовано класифікацію особливостей впливу воєнного стану на розвиток судової практики щодо забезпечення права на справедливий суд, якими названо такі: 1) доктрина процесуальної безперервності; 2) непорушним визнається інституційний критерій «суд, встановлений законом»; 3) утвердження концепції цифрової публічності як компенсатора обмеженої відкритості; 4) формується «воєнна» модель процесуального строку; 5) акцентується необхідність ієрархічної чистоти дерогацій; 6) актуалізується легітимаційно-підзвітний вимір судочинства; 7) формування жорсткого стандарту мовної допомоги як невід'ємного елементу гарантій захисту;

- сконструйовано теоретичну основу моделі оптимізації реалізації права на справедливий суд у період воєнного стану, яку формують сім взаємопов'язаних блоків, а саме: аксіологічно-конституційний (верховенство права, людська гідність, недискримінація); інституційно-структурний (суд, встановлений законом; незалежність; доброчесність і несумісність; автоматизований розподіл; фінансово-технічна спроможність); юрисдикційно-доступовий (динамічні відсилання до офіційних переліків територій, адаптації для ВПО, військовослужбовців, осіб з інвалідністю, мовні гарантії); процесуально-належний (змагальність, рівність сторін, ранній і ефективний доступ до захисника, конфіденційна дистанційна взаємодія, повна аудіо/відеофіксація, стандарти для перекладачів); матеріалізаційно-виконавчий (компенсаційні моделі, спеціальні реєстри, взаємодія з міжнародними компенсаційними треками); режимно-обмежувальний (періодичний перегляд дерогацій); легітимаційно-підзвітний (анонімізоване оприлюднення рішень, прозорість розподілу справ, статистичні панелі строків, комунікаційні протоколи, дисциплінарні й антикорупційні запобіжники);

- запропоновано доповнити Закон України «Про судоустрій і статус суддів» новою статтею «Плани безперервності правосуддя», що зобов'язує ДСАУ спільно з ВРП затверджувати для кожного суду типовий формат безперервності правосуддя (резервні приміщення та мобільні зали; алгоритми релокації; автономне електроживлення/зв'язок; захищені канали; укриття;

порядок щорічних стрес-тестів та публічних аудитів готовності). Зміст такої статті, на нашу думку, має бути наступним: «1. З метою забезпечення стабільного функціонування судової влади, реалізації права кожного на судовий захист, дотримання гарантій незалежного, безстороннього і справедливого суду, встановленого законом, а також забезпечення юрисдикційної безперервності в умовах воєнного стану, надзвичайного стану, збройної агресії, тимчасової окупації території України, надзвичайних ситуацій, істотного пошкодження судової інфраструктури або інших обставин, що об'єктивно перешкоджають належному функціонуванню суду, у судах України затверджуються плани безперервності правосуддя. 2. План безперервності правосуддя є внутрішнім організаційно-правовим документом суду, що визначає комплекс правових, організаційних, кадрових, матеріально-технічних, інформаційно-комунікаційних та безпекових заходів, спрямованих на забезпечення можливості здійснення правосуддя відповідним судом у разі настання обставин, які унеможливають або істотно ускладнюють його функціонування у звичайному режимі. 3. План безперервності правосуддя не може змінювати встановлену законом юрисдикцію суду, порядок утворення суду, процесуальний статус суддів, правила визначення складу суду, порядок автоматизованого розподілу судових справ, гарантії незалежності суддів, а також процесуальні права учасників судового провадження. Типова форма плану безперервності правосуддя затверджується Державною судовою адміністрацією України за погодженням із Вищою радою правосуддя».

За результатами доповіді відбулася дискусія, під час якої Круговий Д.С. відповів на запитання присутніх на засіданні відділу щодо структури роботи, окремих положень та висновків дисертаційного дослідження. На всі запитання Круговий Д.С. надав обґрунтовані відповіді та пояснення.

МАРЦЕЛЯК О.В.: Я вважаю, що Ваша робота є актуальною та цікавою. Вона насичена соціологічними даними та містить пропозиції щодо вдосконалення законодавства. Ви демонструєте професійний підхід, ґрунтуючись на вітчизняній судовій практиці. Хотів у Вас запитати, наскільки обґрунтована пропозиція доповнити повноваження Верховної Ради правом на відступ від зобов'язань за міжнародним договором у сфері судочинства, якщо зобов'язання за конвенцією передбачені на мирний час, а Конституція вже визначає межі можливих обмежень у ст. 64?

КРУГОВИЙ Д.С.: Дякую за Ваше запитання і високу оцінку моєї роботи! Я повністю погоджуюся з Вашою позицією, що зобов'язання за міжнародними конвенціями, зокрема Європейською конвенцією з прав людини, передбачені для мирного часу, і що стаття 64 Конституції України вже чітко визначає межі можливих обмежень. Щодо Конституції, то ми справді навряд чи можемо стверджувати, що перебуваємо у режимі її неконституційного функціонування.

Однак моя пропозиція стосується не Конституції, а саме зобов'язань за конвенцією та необхідності легалізації процедури відступу (дерогації).

Пропозиція доповнити повноваження Верховної Ради правом на відступ від зобов'язань за міжнародними договорами обґрунтована тим, що вона

забезпечує юридичну визначеність і легітимність будь-якого звуження реалізації прав, що викликане умовами воєнного стану, шляхом його оформлення на найвищому законодавчому рівні.

По-друге, це є інструментом, що гарантує, що будь-яке звуження реалізації прав відбуватиметься з урахуванням принципу пропорційності та за особливих умов (воєнний чи надзвичайний стан).

По-третє, це рішення Верховної Ради необхідне для систематизації та формалізації процесу відступу від тих міжнародних зобов'язань, які взяла на себе Україна, що є важливим для міжнародно-правової відповідальності та уникнення претензій щодо формального порушення конвенційних норм у період війни.

Таким чином, пропозиція спрямована на вдосконалення внутрішнього механізму, який дозволяє державі виконати свої функції в умовах війни, не підриваючи при цьому основ права на справедливий суд.

КРУСЯН А.Р.: Я б порадила Вам чітко позначити різницю між Вашим дослідженням та докторською дисертацією Ігоря Завальнюка (2024 р.) за схожою темою. Принаймні одним абзацом в описовій частині роботи Ви маєте позначити свою принципову новаторську частину.

Мені цікава Ваша думка, чи дійсно єдине законодавче визначення поняття «право на справедливий суд» може усувати ризики правової невизначеності у правозастосуванні, враховуючи комплексний характер цього права?

КРУГОВИЙ Д.С.: Дякую Вам за слушне зауваження та дуже важливі теоретичні питання.

Щодо докторської дисертації І.В. Завальнюка, я повністю з Вами погоджуюся, що ця різниця має бути більш чітко позначена. Я спробую це конкретизувати і детально опрацювати, щоб вона була більш очевидною та легко сприймалася, оскільки зараз некоректно було б казати, де детальніше, а де не детальніше. Я наводив, що його робота більше стосувалася питання «загалом», без акценту на періоді воєнного стану. Моє ж дослідження зосереджено саме на «конституційно-правових засадах реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні», що є принципово новим викликом, який вимагає адаптації правового механізму.

Щодо другого питання, я розумію, що введення законодавчого визначення саме по собі, можливо, не вирішить всієї проблеми повністю. Ми можемо наводити цілий ряд прикладів у нашій практиці, коли є прекрасні визначення, а інститут не працює, або, навпаки, коли жажливі визначення, а інститут функціонує. Це дійсно дискусійне питання.

Однак, моя позиція сформульована з точки зору науки конституційного права, і я вважаю, що моє визначення є найбільш наближеним саме до Конвенції. Наголос на необхідності визначення зроблений для того, щоб усунути ризики, спричинені фрагментарністю та відсутністю єдиного наукового підходу. Таким чином, це має бути фундаментальне право, визначене через його комплексність, оскільки Конвенція визначає право на справедливий суд саме в цьому комплексі.

ОМЕЛЬЧЕНКО Н.Л.: Я помітила, що в роботі недостатньо відображена сучасна теоретична складова конституційного права. Наприклад, там фігурує лише робота «Конституційне право України» Барабаша, і на цьому все. Чи не

вважаєте Ви, що варто покращити цю частину, включивши новітні досягнення вітчизняної науки, зокрема, праці наших співробітників, як-от наукову записку Прилуцького, або сучасні дисертаційні роботи, наприклад, Балацької (про доступ до правосуддя як гарантію справедливого суду)?

КРУГОВИЙ Д.С.: Дякую Вам за запитання! Я повністю усвідомлюю необхідність посилення теоретичної складової моєї роботи.

Я обов'язково врахую Вашу пораду щодо покращення теоретичної частини конституційного права. Я внесу до роботи новітні досягнення вітчизняної науки, зокрема, праці колег з Інституту, як-от наукову записку пана Прилуцького, яка, як я розумію, є дуже дотичною до моєї теми, а також сучасні дисертаційні роботи, наприклад, докторську дисертацію пані Балацької «Доступ до правосуддя як гарантія справедливого суду в Україні: теоретико-правові засади».

КАМІНСЬКА Н.В.: Шановний Дмитре Сергійовичу, по-перше, хочу привітати Вас і Вашого наукового керівника із завершенням такого непростого і тривалого шляху. Це вже успішно поступово завершується.

На Вашу думку, чи не варто спростити формулювання останнього завдання роботи замість «сформулювати концептуальні основи оптимізації...» до «сформулювати пропозиції щодо удосконалення реалізації права...»?

КРУГОВИЙ Д.С.: Дякую за запитання! Я повністю погоджуюся з Вашою думкою про те, що робота, хоч і має високе практичне спрямування, дійсно виглядає більш теоретичною, і перша частина теми – «Конституційно-правові засади» – не була повноцінно відображена в назвах розділів та підрозділів. Я врахую це, і можливо переформулюю назви розділів і підрозділів

Щодо Вашого ключового питання про останнє завдання дисертації: я усвідомлюю, що формулювання «сформулювати концептуальні основи оптимізації...» є надто амбітним для дисертації.

Я погоджуюся, що найбільш оптимальним і коректним варіантом є: «сформулювати пропозиції щодо удосконалення реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану». Це відповідатиме змісту висновків і моїм фактичним напрацюванням.

БАТАНОВ О.В.: Я не буду повторювати вже висловлені компліменти та критичні зауваження, з більшістю яких я погоджуюся. Однак, щодо питань чи то зауважень, то хотів би спитати, чому в роботі відсутні згадки про зарубіжний досвід, де право на справедливий суд закріплено рельєфно?

КРУГОВИЙ Д.С.: Дякую за запитання! Я визнаю, що цей аспект є суттєво відсутнім у моїй роботі. Я поділяю Вашу думку про те, що включення аналізу конституцій, де право на справедливий суд закріплено рельєфно (хоча б європейських, таких як Франція, Польща, Німеччина, Італія), є необхідним для надання конституційному праву належної рельєфності. Це не лише посилить теоретичну базу, а й додасть практичного міжнародно-конституційного порівняння. Я обов'язково це зроблю.

Після відповідей здобувача на запитання оголошено відгук наукового керівника – доктора юридичних наук, доцента, провідного наукового співробітника відділу конституційного права та місцевого самоврядування

Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України Антонова В.О.

Здобувач Круговий Дмитро Сергійович, навчається в аспірантурі Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, на третьому рівні вищої освіти за спеціальністю 081 – Право. Протягом навчання здобувач успішно виконав освітньо-наукову програму та здійснив наукове дослідження відповідно до обраної теми.

Дисертаційне дослідження на тему «Конституційно-правові засади реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні» вирізняється актуальністю та практичною значущістю. Здобувач проявив високий рівень наукової компетентності, дисциплінованості та самостійності під час проведення дослідження.

Робота охоплює комплексний аналіз конституційно-правових засад реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні, а також доктринальне осмислення його змісту, конституційної природи та гарантій забезпечення, аналіз положень Конституції України, національного законодавства, міжнародних стандартів прав людини й практики їх застосування, виявлення особливостей, меж і гарантій допустимого обмеження окремих елементів цього права.

У процесі виконання дослідження здобувач виявив здатність до застосування сучасних методологічних підходів, а також до проведення міждисциплінарного аналізу, що дозволило досягти значущих наукових результатів.

Серед ключових досягнень дисертації слід відзначити комплексне розкриття особливостей права на справедливий суд у контексті міжнародних стандартів, включаючи його поліцентричність, воєнно-гуманітарний аспект та електронну трансформаційність. Автором уперше сконструйована теоретична модель оптимізації реалізації цього права в умовах воєнного стану, що складається із семи взаємопов'язаних блоків – від аксіологічно-конституційного до легітимацийно-підзвітнього, а також розроблено пропозицію про запровадження «Планів безперервності правосуддя» у Законі України «Про судоустрій і статус суддів». Робота удосконалила поняття права на справедливий суд як фундаментального права на ефективний судовий захист, що поєднує індивідуальні процесуальні гарантії, інституційні засади та ефективні механізми виконання судових рішень. Особливу увагу заслуговує розвиток обґрунтування того, що проблема встановлення причинно-наслідкового зв'язку між смертю військовослужбовця та збройною агресією набуває конституційно-правового значення. У своїй роботі автор зумів поєднати глибоке теоретичне осмислення з конкретними прикладними пропозиціями для підвищення стійкості судової системи в умовах правообмежень, зумовлених воєнним станом.

Автор проявив себе як дослідник, відкритий до інноваційних підходів, використовуючи сучасні методи аналізу та дослідження. Він відзначається високим рівнем самоорганізації, дисциплінованості та відповідальності. Упродовж роботи над дисертацією, автор продемонстрував впевнене володіння навичками академічної комунікації, що підтверджує апробацію основних

положень дисертації на наукових конференціях та публікації результатів дослідження у фахових виданнях.

Враховуючи його внесок у дослідження актуальних проблем забезпечення права на справедливий суд, можна з упевненістю сказати, що автор має великий потенціал як перспективний науковець, здатний продовжувати працювати над актуальними питаннями правової науки та робити значущі внески в її розвитку. Результати роботи мають значний теоретичний і практичний потенціал.

Зокрема, здобувачем запропоновано доповнити Закон України «Про судоустрій і статус суддів» новою статтею «Плани безперервності правосуддя» для забезпечення юрисдикційної безперервності в умовах воєнного стану, а також сконструйовано теоретичну основу моделі оптимізації реалізації права на справедливий суд у цей період, що складається із семи взаємопов'язаних блоків. Окрім того, в дисертації наведено детальний аналіз класифікації особливостей впливу воєнного стану на розвиток судової практики, зокрема утвердження доктрини процесуальної безперервності, інституційного критерію «суд, встановлений законом» та концепції цифрової публічності, а також узагальнено переваги й недоліки сучасного стану правового регулювання права на справедливий суд в Україні. Наукова новизна роботи полягає в авторському підході до комплексного дослідження конституційно-правових засад реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану, удосконаленні його поняття як фундаментального суб'єктивного права на ефективний судовий захист, а також подальшому розвитку обґрунтування конституційно-правового значення встановлення причинно-наслідкового зв'язку між смертю військовослужбовця та збройною агресією. Запропоновані здобувачем рекомендації можуть бути використані як для вдосконалення законодавчої бази України, так і для підвищення ефективності забезпечення фундаментальних прав.

Загалом, дисертація є завершеним самостійним дослідженням, що відповідає всім вимогам до наукових робіт такого рівня. Її результати можуть бути використані в науковій та практичній діяльності, а також у процесі навчання спеціалістів у галузі права. На підставі вищезазначеного вважаю, що дисертація здобувача на тему «Конституційно-правові засади реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні» є завершеною науковою працею, що заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

МАРЦЕЛЯК О.В. відзначив, що автором продемонстровано новаторський підхід до обраного предмету дослідження, дисертантові властиві науковий об'єктивізм та комплексність при аналізі матеріалу, який цікаво поданий як у дисертації, так як у виступі. Дисертація є глибоким, комплексним та самостійним дослідженням, що характеризується суттєвою науковою новизною, містить обґрунтовані висновки, має наукову та практичну значущість.

Висновок: дисертація Кругового Д.С. на тему «Конституційно-правові засади реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні» відповідає вимогам, які існують до дисертацій, та може бути рекомендована до

разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

ОМЕЛЬЧЕНКО Н.Л. порадила автору покращити теоретичну складову конституційного права, зокрема, включити новітні досягнення вітчизняної науки та праці колег. Також відмітила, що висловлені рекомендації не впливають на загальну позитивну оцінку роботи. Зауважила, що у дисертації викладено наукову новизну та практичну значущість, зокрема, робота містить ряд обґрунтованих пропозицій, спрямованих на вдосконалення законодавства і практики щодо правових засад забезпечення права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні.

Висновок: дисертація Кругового Д.С. на тему «Конституційно-правові засади реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні» відповідає вимогам, які існують до дисертацій, та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

БАТАНОВ О.В. зауважив на тому, що одним з позитивних здобутків роботи, які варто підтримати, є рекомендації автора щодо комплексної оптимізації реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану, що включає законодавче закріплення чітких критеріїв пропорційності обмежень, запровадження Планів безперервності правосуддя, а також посилення процесуальних гарантій у кримінальній юстиції та механізмів виконання судових рішень через компенсаційні моделі.

Висновок: дисертація Кругового Д.С. на тему «Конституційно-правові засади реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні» відповідає вимогам, які існують до дисертацій, та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

Головуюча на засіданні **КРУСЯН А.Р.** звернула увагу на актуальність теми дисертаційного дослідження, що присвячене актуальній проблемі в галузі конституційного права. Автор демонструє належний рівень обізнаності в теоретичних підходах, а також здатність критично осмислювати джерельну базу та емпіричні дані. Імпонує стиль викладення, запропоновані пропозиції щодо удосконалення законодавства варті уваги. Відзначила глибокі знання автора з досліджуваної тематики, їх ґрунтовне викладення у дисертації, наведення у роботі обґрунтованих висновків та пропозицій. Зауважила креативну підготовку до процесу передзахисту.

Висновок: дисертація Кругового Д.С. на тему «Конституційно-правові засади реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44; вимогам до оформлення дисертацій, затверджених наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, та може бути рекомендована до разової спеціалізованої

вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

Запропоновано проголосувати за такий висновок по дисертації.

ВИСНОВОК

**Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Кругового Дмитра Сергійовича на тему: «Конституційно-
правові засади реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного
стану в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії у галузі
знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Обґрунтування вибору теми дослідження. Для кожної держави, що позиціонує себе, як правова, завдання щодо створення ефективного та доступного механізму судового захисту прав, свобод та інтересів особи у розумні строки незалежним, безстороннім і справедливим судом, утвореним законом, є першочерговим і водночас, із об'єктивних причин, завданням вкрай непростим.

У цьому контексті Україна, безумовно, не є виключенням. Перед Україною, як правовою державою (ст. 1 Конституції України) та суб'єктом виконання міжнародно-правових зобов'язань, що походять з міжнародних договорів у сфері прав людини, з перших днів здобуття незалежності поставали численні виклики, які, хоча й з різним ступенем успішності, але все ж поступово долалися. Одним із вагомих свідчень загального прогресу у вказаному напрямі є осяжна перспектива членства у Європейському Союзі, остаточна реалізація якої, тим не менше, пов'язана з умовою проведення або завершення першочергових реформ у сфері організації діяльності органів державної влади, зокрема, судової.

Саме тому дослідження проблематики прав людини у сфері діяльності органів судової влади вже котрий рік поспіль не втрачає своєї актуальності для представників науки конституційного права, компаративного правознавства, загальної теорії держави і права, судоустрою. Зі здобуттям 24 серпня 1991 року Україною незалежності різноманітні теоретичні аспекти конституційно-правових засад реалізації права на справедливий суд в Україні є незмінним предметом прискіпливої уваги науковців і продовжують залишатися в полі їх дослідницького зору.

Так, результати теоретичного осмислення загальних принципів права та вітчизняного судочинства знайшли своє втілення у працях таких дослідників, як К. А. Бабенко, В. Ф. Бойко, А. З. Георгіца, А. М. Колодій, В. В. Кривенко, Р. О. Куйбіда, Б. В. Малишев, А. Й. Осетинський, І. Л. Самсін, А. О. Селіванов, О. В. Скрипнюк, В. С. Стефанюк, В. Я. Тацій, Ю. М. Тодика та інші.

Окремі складові права на справедливий суд досліджувалися у роботах зокрема, В. О. Антонова, М. М. Гімона, Ю. М. Грошевого, О. В. Константого, Г. Р. Крета, О. Р. Куйбіди, А. В. Лужанського, І. Є. Марочкіна, Л. М. Москвич, О. М. Овчаренко, Д. М. Притики, П. М. Рабиновича, М. В. Савчина, Н. Ю. Сакари,

Н. П. Сизої, В. В. Сердюка, Н. В. Сібільової, В. Л. Федоренка, В. І. Шишкіна, С. В. Шевчука та інші.

На рівні дисертаційних і монографічних досліджень право на справедливий суд було предметом наукових розробок Г. І. Бережанського («Організаційно-правові засади реалізації права на справедливий суд: порівняльно-правовий аспект», 2018), П. Д. Гуйвана («Право на справедливий суд: сутність та темпоральні виміри за міжнародними стандартами», 2019), О. Б. Прокопенка («Право на справедливий суд: концептуальний аналіз і практика реалізації», 2011), Є. В. Діденка («Реалізація права на справедливий суд при розгляді справ про адміністративні правопорушення», 2021), І. В. Завальнюка («Конституційні основи забезпечення права на справедливий суд в Україні», 2024).

Значний внесок у теоретичну розробку проблем реалізації права на справедливий суд внесли й іноземні науковці Е. Бредлі, Х. Вульф, Б. Гарт, Р. Гольдман, Д. Гом'єн, М. Де Сальвіа, М. Дженіс, І. Джекоб, Л. Зваак, М. Каппеллетті, Р. Кей, Е. Лентовска, Дж. С. Сесіл, Л. Г. Форер, С. Франковські, Д. Харріс та інші.

Однак, попри значний рівень опрацювання проблематики реалізації права на справедливий суд у вітчизняній та зарубіжній доктрині, впродовж останнього десятиліття Україна зіткнулася з принципово новими конституційно-правовими викликами, зумовленими збройною агресією російської федерації, тимчасовою окупацією частини території України та запровадженням воєнного стану. Ці обставини актуалізували необхідність адаптації органів публічної влади, зокрема судів, до функціонування в умовах воєнного стану, а також потребу у вжитті організаційно-правових заходів, спрямованих на забезпечення реальної можливості реалізації конституційних прав і свобод людини, включно з правом на справедливий суд, на всій території України, у тому числі щодо тимчасово окупованих територій.

Водночас воєнний стан зумовлює особливий режим реалізації права на справедливий суд, за якого конституційна вимога ефективного судового захисту має забезпечуватися в умовах об'єктивних безпекових та організаційних обмежень. Ці особливості проявляються у трансформації доступу до правосуддя через зміну територіальної підсудності, переміщення та евакуації судів, використання дистанційних форм участі, у переосмисленні принципу публічності судового розгляду з огляду на потреби оборони, охорони державної таємниці та захисту персональних даних, а також у підвищених ризиках порушення вимоги розумних строків через руйнування інфраструктури, перебої комунікацій, кадровий дефіцит і воєнні переміщення учасників процесу. Додаткової складності набуває забезпечення процесуальної рівності та змагальності сторін, коли учасниками справ є військовослужбовці, внутрішньо переміщені особи чи особи, що перебувають на тимчасово окупованих територіях, а також коли ускладнюється реалізація права на правничу допомогу та належне повідомлення про судові дії. За таких умов ключового значення набуває конституційно-правове визначення меж допустимих обмежень окремих гарантій і критеріїв їх пропорційності, аби будь-які відступи, спричинені

воєнним станом, не руйнували основу права на справедливий суд і не підміняли його формальними процедурними рішеннями.

Водночас, можна констатувати, що наявність як значного інтересу дослідників до проблематики реалізації права на справедливий суд, так і великої кількості наукових праць на цю тематику, оприлюднених до введення воєнного стану в Україні, не зумовили широке продовження наукових пошуків у вказаному напрямі.

Принаймні, стосовно конституційно-правових засад реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні наразі спостерігається недостатній рівень наукової розробленості.

Зокрема, наявність у публічному доступі лише незначної кількості наукових статей, свідчить про те, що, фактично, дослідження є поодинокими, дисертаційні та монографічні праці на вказану тематику наразі відсутні. З урахуванням зазначеного та з огляду на недостатній рівень концептуального наукового вивчення конституційно-правових засад реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні, вбачається нагальна потреба у їх теоретичному осмисленні. Наведене вище у сукупності, а також актуальність і масштаби проблематики в цілому, й зумовило вибір теми дисертаційного дослідження.

Попередні праці науковців слугували міцною теоретичною основою, на яку спирається це дослідження конституційно-правових засад права на справедливий суд в умовах воєнного стану. Водночас, з огляду на відмінність їхніх наукових фокусів, постає потреба у самостійному дослідженні, що дає теоретико-правову характеристику сутності та конституційних засад забезпечення цього права в Україні, простежує еволюцію його нормативного закріплення в період незалежності й пропонує сучасні шляхи вдосконалення в умовах воєнного стану.

Емпіричну базу становлять норми національного законодавства, практика Верховного Суду та Конституційного Суду України, а також релевантні рішення ЄСПЛ щодо статті 6 Конвенції.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в межах планової науково-дослідницької теми відділу конституційного права та місцевого самоврядування Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України: «Український конституціоналізм в умовах війни та повоєнного відродження» (номер державної реєстрації: 3K0123U104297).

Тема дисертаційного дослідження затверджена рішенням Вченої ради Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України (протокол № 5 засідання від 30.04.2024 р.).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є комплексне конституційно-правове обґрунтування засад реалізації права на справедливий суд в Україні в умовах воєнного стану шляхом доктринального осмислення його змісту, конституційної природи та гарантій забезпечення, аналізу положень Конституції України, національного законодавства, міжнародних стандартів прав людини й практики їх застосування, а також

виявлення особливостей, меж і гарантій допустимого обмеження окремих елементів цього права, зокрема в умовах воєнного стану.

Для досягнення поставленої мети у дисертації необхідно виконати наступні завдання:

- розкрити конституційно-правову природу та сутність права на справедливий суд;
- визначити елементи права на справедливий суд;
- дослідити правове регулювання права на справедливий суд в Україні;
- виявити специфіку регулювання права на справедливий суд у контексті міжнародних стандартів;
- окреслити особливості права на справедливий суд в умовах правообмежень, зумовлених введенням воєнного стану;
- визначити вплив воєнного стану на розвиток судової практики щодо забезпечення реалізації права на справедливий суд;
- з'ясувати проблеми реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану;
- сформулювати пропозиції щодо удосконалення реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, пов'язані з реалізацією права на справедливий суд в Україні.

Предметом дослідження є конституційно-правові засади реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертації становить сукупність сучасних загальнонаукових і спеціальних теоретико-методологічних підходів, принципів, методів та інструментів наукового пізнання соціально значущих явищ і процесів. За допомогою формально-логічного методу досліджувався понятійно-категоріальний апарат з досліджуваної проблематики, а також завдяки ньому виокремлено сутність, ознаки та елементи права на справедливий суд (підрозділ 1.1). Системно-структурний метод надав можливість вивести перелік особливостей, переваг та недоліків сучасного регулювання права на справедливий суд в умовах воєнного стану (підрозділи 1.2 і 1.3). Метод структурно-функціонального аналізу використано при дослідженні права на справедливий суд в умовах правообмежень, зумовлених введенням воєнного стану та при аналізі впливу судової практики на реалізацію права на справедливий суд (підрозділи 2.1 і 2.2).

За допомогою комплексного методу та методу моделювання виокремлено перспективні напрями вдосконалення конституційного регулювання права на справедливий суд в умовах воєнного стану (підрозділ 2.3 і 2.4). Під час формулювання висновків дисертації автор застосував метод узагальнення.

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації сформували наукові праці вчених у галузі теорії держави та права, конституційного, кримінального, адміністративного й міжнародного права, порівняльного правознавства, інших галузевих правових наук, соціології, політології, філософії тощо.

Нормативну базу дослідження становлять Конституція України, інші нормативно-правові акти України та зарубіжних країн, міжнародні договори тощо.

Емпіричною базою дослідження є матеріали судової практики, звіти органів державної влади, офіційні статистичні дані з досліджуваної проблематики.

Наукова новизна отриманих дослідження полягає в тому, що дисертація є першою спробою комплексно, з використанням сучасних методів пізнання, з урахуванням новітніх досягнень науки конституційного права дослідити конституційно-правові засади реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні. За результатами дисертаційного дослідження сформульовано авторські основні положення, які містять елементи наукової новизни. Основними з них є такі:

уперше:

- розкрито комплексний перелік особливостей права на справедливий суд у контексті міжнародних стандартів, якими є наступні: 1) поліцентричність; 2) єдність інституційних вимог до суду і процесуальних гарантій провадження; 3) пряма дія та внутрішня пріоритетність стандартів; 4) субсидіарність; 5) інтеграція з суміжними правами - функціональний зв'язок з різними міжнародними правами; 6) воєнно-гуманітарний аспект - непорушний мінімум справедливого суду для цивільних/військовополонених у збройному конфлікті; 7) процесуальна інклюзивність - посилені процесуальні гарантії для осіб з інвалідністю, меншин, осіб із психосоціальними розладами тощо; 8) електронна трансформаційність - визнання дистанційних форматів (відеоконференції, електронні докази) за умови збереження змагальності, публічності, ідентифікації та безпеки даних;

- проаналізовано класифікацію особливостей впливу воєнного стану на розвиток судової практики щодо забезпечення права на справедливий суд, якими названо такі: 1) доктрина процесуальної безперервності; 2) непорушним визнається інституційний критерій «суд, встановлений законом»; 3) утвердження концепції цифрової публічності як компенсатора обмеженої відкритості; 4) формується «воєнна» модель процесуального строку; 5) акцентується необхідність ієрархічної чистоти дерогацій; 6) актуалізується легітимацийно-підзвітний вимір судочинства; 7) формування жорсткого стандарту мовної допомоги як невід'ємного елементу гарантій захисту;

- сконструйовано теоретичну основу моделі оптимізації реалізації права на справедливий суд у період воєнного стану, яку формують сім взаємопов'язаних блоків, а саме: аксіологічно-конституційний (верховенство права, людська гідність, недискримінація); інституційно-структурний (суд, встановлений законом; незалежність; доброчесність і несумісність; автоматизований розподіл; фінансово-технічна спроможність); юрисдикційно-доступовий (динамічні відсилання до офіційних переліків територій, адаптації для ВПО, військовослужбовців, осіб з інвалідністю, мовні гарантії); процесуально-належний (змагальність, рівність сторін, ранній і ефективний доступ до захисника, конфіденційна дистанційна взаємодія, повна

аудіо/відеофіксація, стандарти для перекладачів); матеріалізаційно-виконавчий (компенсаційні моделі, спеціальні реєстри, взаємодія з міжнародними компенсаційними треками); режимно-обмежувальний (періодичний перегляд дерогацій); легітимаційно-підзвітний (анонізоване оприлюднення рішень, прозорість розподілу справ, статистичні панелі строків, комунікаційні протоколи, дисциплінарні й антикорупційні запобіжники);

- запропоновано доповнити Закон України «Про судоустрій і статус суддів» новою статтею «Плани безперервності правосуддя», що зобов'язує ДСАУ спільно з ВРП затверджувати для кожного суду типовий формат безперервності правосуддя (резервні приміщення та мобільні зали; алгоритми релокації; автономне електроживлення/зв'язок; захищені канали; укриття; порядок щорічних стрес-тестів та публічних аудитів готовності). Зміст такої статті, на нашу думку, має бути наступним: «1. З метою забезпечення стабільного функціонування судової влади, реалізації права кожного на судовий захист, дотримання гарантій незалежного, безстороннього і справедливого суду, встановленого законом, а також забезпечення юрисдикційної безперервності в умовах воєнного стану, надзвичайного стану, збройної агресії, тимчасової окупації території України, надзвичайних ситуацій, істотного пошкодження судової інфраструктури або інших обставин, що об'єктивно перешкоджають належному функціонуванню суду, у судах України затверджуються плани безперервності правосуддя. 2. План безперервності правосуддя є внутрішнім організаційно-правовим документом суду, що визначає комплекс правових, організаційних, кадрових, матеріально-технічних, інформаційно-комунікаційних та безпекових заходів, спрямованих на забезпечення можливості здійснення правосуддя відповідним судом у разі настання обставин, які унеможливають або істотно ускладнюють його функціонування у звичайному режимі. 3. План безперервності правосуддя не може змінювати встановлену законом юрисдикцію суду, порядок утворення суду, процесуальний статус суддів, правила визначення складу суду, порядок автоматизованого розподілу судових справ, гарантії незалежності суддів, а також процесуальні права учасників судового провадження. Типова форма плану безперервності правосуддя затверджується Державною судовою адміністрацією України за погодженням із Вищою радою правосуддя»;

удосконалено:

- поняття права на справедливий суд, під яким запропоновано розуміти гарантоване Конституцією України, національним законодавством та міжнародними нормативно-правовими актами у їх системній єдності фундаментальне суб'єктивне право кожної особи на ефективний судовий захист, що реалізується через розгляд і вирішення її справи судом, установленим законом, незалежним, безстороннім і компетентним, у відкритому (з урахуванням допустимих обмежень) судовому процесі та впродовж розумного строку, на засадах верховенства права, з дотриманням принципів змагальності, рівності сторін і доступу до правосуддя, та завершується ухваленням законного, обґрунтованого і справедливого судового рішення, обов'язкового до виконання, що забезпечує реальну дієвість правосуддя через поєднання індивідуальних

процесуальних гарантій, інституційних засад судочинства, принципів матеріальної справедливості та ефективних процесуальних механізмів захисту і виконання судових рішень;

- характеристику елементів права на справедливий суд, які розподілено на наступні групи: 1) аксіологічно-конституційні елементи; 2) інституційно-структурні; 3) юрисдикційно-доступові елементи; 4) процесуально-належні елементи; 5) матеріалізаційно-виконавчі елементи; 6) обмежувальні (режимні) елементи; 7) легітимаційно-підзвітні елементи;

- аналіз ознак права на справедливий суд, серед яких: 1) нормативна подвійна гарантійність - конституційне й міжнародно-правове закріплення з прямою дією стандартів та їх пріоритетом у тлумаченні; 2) легітимність юрисдикції - розгляд судом, встановленим законом, із чітко визначеною компетенцією та належно сформованим складом; 3) інституційна автономія та неупередженість - реальні гарантії незалежності судової влади й безсторонності судді, підкріплені етичними стандартами й процесуальними запобіжниками; 4) процесуальна еквівалентність сторін - рівність у праві бути почутим, доступі до матеріалів, професійної правової допомоги та обов'язок мотивування рішень; 5) цифрова прозорість - відкритий розгляд із пропорційними винятками; легітимні дистанційні формати (відеозв'язок, е-докази) за умови ідентифікації, змагальності та захисту даних; 6) розумний строк і керованість процесу - своєчасний розгляд через активне процесуальне управління і запобігання зловживанням; 7) пропорційність обмежень і недоторканність - корекції можливі лише законом, з легітимною метою й мінімальним втручанням, без посягання на доступ до суду, незалежність, безсторонність і право бути почутим;

- узагальнення системи переваг і недоліків сучасного стану правового регулювання права на справедливий суд в Україні. До переваг віднесено такі: 1) конституційна інституціоналізація права на справедливий суд; 2) європейська інтеграція стандартів правосуддя; 3) інституційне посилення незалежності та публічної підзвітності судової влади; 4) комплексність процесуальних гарантій; 5) цифровізація справедливого судочинства. Серед недоліків наведено наступні: 1) відсутність єдиного законодавчого визначення поняття права на справедливий суд (створює ризики правової невизначеності у правозастосуванні); 2) розпорошеність і фрагментарність нормативно-правової бази; 3) відсутність ефективної системи контролю за дотриманням права на справедливий суд; 4) обмежена адаптація правових гарантій до умов воєнного стану;

набули подальшого розвитку:

- обґрунтування, що проблема встановлення причинно-наслідкового зв'язку між смертю військовослужбовця та збройною агресією російської федерації виходить за межі суто процесуальної дискусії й набуває конституційно-правового значення. Йдеться про технічне застосування норм цивільного процесу, а також про забезпечення реальної дії права на справедливий суд як складової верховенства права в умовах війни. Адже від здатності судової системи гарантувати юридичне визнання факту, що прямо пов'язаний з міжнародним збройним конфліктом, залежить як індивідуальна реалізація соціальних і майнових прав членів сімей загиблих, так і більш

широкий контекст - формування правової позиції держави у площині міжнародного права, захист її суверенітету та підтримка довіри суспільства до інститутів правосуддя;

- твердження про те, що конституційне обмеження прав і свобод людини - це встановлене Конституцією України, часово обмежене й підконтрольне суду звуження або модифікація змісту чи обсягу здійснення конкретних правомочностей, що переслідує легітимну мету (захист прав інших осіб, національної безпеки, громадського порядку, здоров'я, моралі тощо), є об'єктивно необхідним і пропорційним у демократичному суспільстві, повністю зберігає сутнісне ядро відповідного права, не допускає дискримінації, забезпечує передбачуваність для адресата та супроводжується ефективними процесуальними гарантіями і засобами правового захисту, включно з компенсаторними механізмами реалізації як дистанційна участь, доступ до матеріалів, розумна організація строків та автоматичним відновленням реалізації права після припинення обставин, які стали підставою для його обмеження;

- розуміння, що національна нормативна база права на справедливий суд сформована на кількох взаємопов'язаних рівнях: 1) конституційний рівень - закріплює основоположні принципи верховенства права, незалежності судової влади та виключності здійснення правосуддя судами; 2) спеціальне законодавство - визначає організаційно-правові засади діяльності судів (Закон України «Про судоустрій і статус суддів»), порядок доступу до судових рішень, процедури добору та відповідальності суддів; 3) процесуальне законодавство - детально регламентує порядок здійснення правосуддя та процесуальні гарантії сторін у судовому процесі; 4) міжнародно-правові акти та практика ЄСПЛ - формують стандарти, які мають бути інтегровані у національну систему та застосовуються судами безпосередньо;

- теоретичні положення щодо тлумачення та аналізу сутності категорій справедливості, суду, справедливості у контексті правосуддя, права на справедливий суд в умовах воєнного стану;

- пропозиції щодо оптимізації законодавства у сфері реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені у дисертаційному дослідженні положення у подальшому можуть бути використані:

у науково-дослідній сфері – для подальших загальних і спеціальних наукових досліджень теоретичних та практичних проблем реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану;

у правотворчій діяльності – при перегляді та вдосконаленні положень Конституції України та Законів України «Про забезпечення права на справедливий суд», «Про судоустрій і статус суддів», «Про правовий режим воєнного стану» та інших нормативно-правових актів у досліджуваній сфері;

у правозастосовній діяльності – результати дослідження сприятимуть вдосконаленню практики застосування норм чинного законодавства щодо

конституційно-правового регулювання реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану;

у навчальному процесі – матеріали дисертації можуть використовуватися при підготовці підручників та навчальних посібників з дисциплін «Конституційне право», «Правосуддя», «Права людини» та інших правових дисциплін.

Особистий внесок здобувача. Дисертація виконана здобувачем самостійно з використанням останніх досягнень теорії держави і права, конституційного права. Усі сформульовані в ній положення і висновки обґрунтовано на основі особистих досліджень автора. У дисертації ідеї та розробки належать автору. Усі публікації здійснені без співавторства.

Апробація матеріалів дослідження. Окремі результати дослідження оприлюднені в 5 доповідях на: Міжнародній науковій конференції «Політика та право в умовах дії воєнного стану: пошук рішень» (м. Київ, 23 квітня 2024 р., тези опубліковано); VII Міжнародній науково-практичній конференції «Правові засади організації та здійснення публічної влади» (м. Хмельницький, 17 травня 2024 р., тези опубліковано); IX Міжнародній науково-практичній конференції «Право і правоохоронна діяльність: актуальні проблеми та перспективи розвитку» (м. Полтава, 5 грудня 2024 р., тези опубліковано); Науково-практичному круглому столі, присвяченому 76-й річниці проголошення Загальної декларації прав людини «Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення» (м. Хмельницький, 10 грудня 2024 р., тези опубліковано); II Міжнародній науково-практичній конференції «Науковий вимір осмислення та пошуку оптимальних моделей розвитку України: маркетинговий, економічний, фінансовий, управлінський та правовий аспекти» (м. Київ, 19 березня 2025 р., тези опубліковано).

Публікації. Найвагоміші положення дисертаційного дослідження викладені автором у 10 наукових публікаціях: у 4 наукових статтях, які опубліковано у вітчизняних наукових фахових виданнях із юридичних наук, 1 у зарубіжному науковому фаховому виданні, а також у 5 опублікованих тезах виступів на науково-практичних заходах.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, що логічно поєднані у сім підрозділів, висновків і списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 210 сторінок, з яких: основний текст – 182 сторінок, а також список використаних джерел на 26 сторінках, який нараховує 190 найменувань, додатки – на 2 сторінках.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Круговий Д.С. Елементи конституційного права на справедливий суд. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 9. 536 с. С. 514-517.
2. Круговий Д.С. Наукова інтерпретація права на справедливий суд. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 12. 715 с. С. 708-711.

3. Круговий Д.С. Окремі проблеми забезпечення неприпустимості обмеження права на судовий захист в умовах воєнного стану. *Науковий вісник УжНУ. Серія: Право*. Вип. 88 : Ч. 1. 2025. 443 с. С. 146-151.

4. Круговий Д.С., Антонов В, О. Право на справедливий суд: щодо виду нормативного акту про відступ України від міжнародно-договірних зобов'язань. *Науково-практичний журнал «Європейські Перспективи»* 2025. № 4. 619 с. С. 17-22.

5. Kruhovi D.S. Advantages and disadvantages of the current state of legal regulation of the right to a fair trial in Ukraine. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2025. № 2 (70). 224 p. P. 153-158.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Круговий Д.С. Конституційно-правові засади реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні: постановка проблеми. Політика та право в умовах дії воєнного стану: пошук рішень: збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (м. Київ, 23 квітня 2024 р.) / за заг. ред. П. В. Горінова ; Навчально-науковий інститут права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. 399 с. С. 288-290.

7. Круговий Д.С. Особливості використання судом власної електронної адреси учасника справи як альтернативного засобу комунікації. *Правові засади організації та здійснення публічної влади* : збірник тез VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої світлій пам'яті доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова (м. Хмельницький, 17 травня 2024 р.). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2024. 255 с. С. 119-122.

8. Круговий Д.С. Об'єктивний критерій визначення безсторонності суду як структурного елементу права на справедливий суд. *Право і правоохоронна діяльність: актуальні проблеми та перспективи розвитку* : матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 5 грудня 2024 р.). Полтава, 2024. 229 с. С. 22-24.

9. Круговий Д.С. Щодо порядку встановлення причинно-наслідкового зв'язку між загибеллю військовослужбовця України та збройною агресією. *Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення* : збірник матеріалів Науково-практичного круглого столу, присвяченого 76-й річниці проголошення Загальної декларації прав людини (м. Хмельницький, 10 грудня 2024 р.). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2024. 182 с. С. 67-69.

10. Круговий Д.С. Розвиток цифровізації державних послуг у сфері судочинства в умовах воєнного стану. *Науковий вимір осмислення та пошуку оптимальних моделей розвитку України: маркетинговий, економічний, фінансовий, управлінський та правовий аспекти* : збірник матеріалів

оптимальних моделей розвитку України: маркетинговий, економічний, фінансовий, управлінський та правовий аспекти : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 19 березня 2025 р. Київ : Академія праці, соціальних відносин та туризму / За заг. ред.: Н. В. Писаренко, В. Б. Сухомлин, Київ. 2025. 378 с. С. 349-351.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації *Кругового Дмитра Сергійовича на тему «Конституційно-правові засади реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні»*.

2. Визнати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Кругового Д.С. є фундаментальним науковим дослідженням з актуальних питань, характеризується єдністю змісту, містить результати, що відзначаються науковою новизною, теоретичним і практичним значенням. Вищенаведене свідчить про особистий внесок здобувача у розвиток юридичної науки, зокрема доктрини вітчизняного конституційного права. Подане до захисту дисертаційне дослідження відповідає спеціальності 081 «Право», а також вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями), наказу МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 (зі змінами й доповненнями).

3. Рекомендувати дисертацію Кругового Дмитра Сергійовича на тему «Конституційно-правові засади реалізації права на справедливий суд в умовах воєнного стану в Україні» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» у разовій спеціалізованій вченій раді.

Результати голосування:

За – 14;

проти – немає;

утримались – немає.

Головуюча на засіданні:

В.о. зав. Відділу конституційного

та муніципального права Інституту

держави і права імені В.М. Корецького

НАН України, вчений секретар Інституту,

доктор юридичних наук, професор

А.Р. КРУСЯН